

48. Наход М. А. Відкритість, прозорість та підзвітність місцевих рад Волинської області та їх депутатів (результати моніторингу окремих рад) : аналіт.-довід. вид. / М. А. Наход, М. Р. Шелеп, В. В. Павлюк, О. О. Наход. — Луцьк : СПД Ролінгер І. Ю., 2013. — 136 с.

49. Політологія: комплексний державний іспит з дисципліни : навч.-метод. посіб. / [Бортніков В. І., Малиновський В. Я., Пахолок В. М. та ін.]; упоряд. В. М. Пахолок. — Луцьк : Вежа-друк, 2013. — 112 с.

50. Місцеве самоврядування в Україні : навч. посіб. / за заг. ред. В. М. Скрипничука. — Івано-Франківськ : Місто НВ, 2013. (Малиновський В. Я. — С. 7–73).

51. Політологія : навч. енцикл. слов.-довід. для студ. / за наук. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2014. — 770 с.

52. Політологія: сучасні терміни і поняття : короткий навч. слов.-довід. для студ. 3-є вид., виправл. і доповн. / за наук. ред. докт. соціолог. н., проф. В. М. Пічі і докт. політ. н., доц. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2014. — 456 с.

53. Історія політичної думки: навч. енцикл. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за заг. ред. Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, Л. Я. Угрин, Т. В. Шипунов та ін.]. — Львів : Новий Світ-2000, 2014. — 766 с.

54. Політологія: комплексний державний іспит з дисципліни : навч.-метод. посіб. / упоряд. В. І. Бортніков, В. М. Пахолок, С. О. Байрак. — 2-ге вид., переробл., доповн. — Луцьк : Вежа-друк, 2014. — 140 с.

55. Тиский М. Г. Геополітика : навч.-метод. посіб. / М. Г. Тиский. — Луцьк : Терен, 2014. — 128 с.

56. Політологія: сучасні терміни і поняття : короткий навч. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. — 4-те вид., виправл. і доповн. / уклад. В. М. Піча; наук. ред. Л. Д. Климанської, Я. Б. Турчин, Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2015. — 516 с.

57. Новітня політична лексика (неологізми, okazaлізми та інші новотвори) / [І. Я. Вдовчин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за заг. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2015.

58. Сучасна політична лексика : енцикл. слов.-довід. / [І. Я. Вдовчин, Л. Я. Угрин, Г. В. Шипунов та ін.]; за наук. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2015.

59. Політологія : навч. енцикл. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл. / за наук. ред. д-ра політ. наук Н. М. Хоми [В. М. Денисенко, О. М. Сорба, Л. Я. Угрин та ін.], 2-ге вид., стер. — Львів : Новий Світ-2000, 2015. — 779 с.

Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля.

Кафедра політології та міжнародних відносин Східноукраїнського національного університету імені Володимира Даля (далі СНУ ім. В. Даля) є правонаступницею кафедри соціально-політичних теорій Луганського машинобудівного інституту. У травні 1993 р. на базі Луганського машинобудівного інституту та декількох інших навчальних закладів Луганська і Луганської області було створено Східноукраїнський державний університет, невід'ємною складовою частиною якого стала створена у 1995 р. на базі кафедри соціально-політичних теорій кафедра політології. У різні часи кафедра була складовою частиною гуманітарного факультету, факультету історії і політології, факультету масових комунікацій та Навчально-наукового інституту праці та соціальних технологій [1–3]. У 2011 р., у зв'язку з підготовкою університету до отримання ліцензії на новий напрям підготовки «Міжнародні відносини» її було перетворено на кафедру політології та міжнародних відносин.

У вересні 2014 р. внаслідок окупації Луганська проросійськими бойовиками, відповідно до наказу Міністерства освіти і науки України та рішення вченої ради, СНУ ім. В. Даля було перенесено до м. Северодонецька, де він продовжив свою роботу на базі власної філії — Технологічного інституту. Разом

з університетом перемістилася й кафедра політології і міжнародних відносин, яка продовжила навчання студентів-політологів, але лише в дистанційній формі. У нових умовах в університеті відбулися заходи з оптимізації його діяльності. Як наслідок кафедра з жовтня 2015 р. увійшла до складу Інституту міжнародних відносин, у складі якого й працює в нинішній час [4–5].

Політологія як навчальна дисципліна викладалася співробітниками кафедри з 1991 р. У 1998 р. завдяки зусиллям доктора політичних наук Г. Щедрової в університеті було відкрито нову спеціальність — «Політологія», яка на цей час акредитована за освітньо-кваліфікаційними рівнями «бакалавр», «спеціаліст» і «магістр». Нині СНУ ім. В. Даля має ліцензію на підготовку 75 політологів за освітньо-кваліфікаційним рівнем спеціаліста (по 25 осіб на очній, заочній і вечірній формі навчання) та 20 магістрів (по 10 осіб на очній та заочній формах навчання) [6]. Загалом кафедрою було здійснено 13 випусків фахівців-політологів, із числа яких близько 15 осіб підготували та захистили дисертації на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук зі спеціальності 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». У 2012 р. було ліцензовано новий напрям підготовки студентів — «міжнародні відносини» за освітньо-кваліфікаційним рівнем «бакалавр» [7].

Незважаючи на переїзд університету із Луганська до Северодонецька, складні матеріально-побутові умови життя викладачів, практично відсутню матеріальну базу, роботу зі студентами за дистанційною формою навчання тощо, на кафедрі значною мірою зберігся сформований впродовж 20 років професорсько-викладацький склад. Станом на початок 2016 р. на кафедрі працювали 2 доктори (Г. Щедрова, О. Мазур) і 5 кандидатів (О. Карчевська, Г. Агафонова, Л. Павлова, К. Ірха, Л. Літвін) політичних наук, які забезпечували викладання таких курсів, як «Загальна теорія політики», «Методологія та організація дослідної роботи політолога», «Політична ризикологія», «Порівняльна політологія», «Геополітика», «Політична конфліктологія», «Методика та техніка політичних досліджень», «Політичний менеджмент», «Політичний іміджмейкінг», «Філософія політики», «Загальна теорія політики», «Партологія», «Державне управління та місцеве самоврядування», «Політична соціологія», «Політичні інститути та процеси в Україні», «Політичне лідерство та політичні еліти», «Етнополітологія», «Політичний консалтинг», «Політична культура», «Технологія політичного процесу» та ін. [8].

З 1997 р. незмінним завідувачем кафедри є Г. Щедрова — доктор політичних наук, професор, проректор з науково-педагогічної роботи СНУ ім. В. Даля, один із найвідоміших українських дослідників проблем громадянського суспільства. Під її керівництвом на кафедрі політології і міжнародних відносин проводилися дослідження з теорії громадянського суспільства та проблем його інституалізації в Україні [9, с. 132]; було захищено низку дисертацій за цією тематикою. Сама Г. Щедрова у своїх дослідженнях приділила увагу суті, структурі, функціям громадянського суспільства, взаємодії його окремих елементів між собою та з інститутами держави. Результати наукового пошуку були відображені в докторській

дисертації, індивідуальних монографіях і статтях [10–15], а також в колективній монографії «Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку» (2006) [16]. Останнім часом предметом її досліджень є модернізація політичної системи та політична конкуренція в Україні [17–18]. Під керівництвом Г. Щедрової підготували і захистили 2 докторські (О. Новакова, О. Мазур) [19–20] та більше 10 кандидатських дисертацій.

Доктор політичних наук О. Мазур є спеціалістом у сфері електорального процесу й особливостей політичного режиму в Україні. За час роботи на кафедрі вона підготувала і захистила спочатку кандидатську («Виборча система: генеза і сучасний політичний процес» [21]), а потім і докторську дисертацію («Концептуалізація політичного режиму в умовах демократичної трансформації в Україні» [20]), стала автором монографії [22] та низки статей [23–26].

У 2000–2014 рр. на посаді доцента, а згодом і професора кафедри працювала доктор політичних наук, професор О. Новакова — дослідник проблем політичної трансформації та модернізації суспільств, розвитку політичних партій і партійних систем, електорального процесу та політичних технологій, яка в 2007 р. захистила докторську дисертацію в Інституті політичних та етнопціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України за спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси» на тему «Політична модернізація та розвиток демократичних процесів в сучасній Україні» [19]. О. Новакова підготувала одного доктора та 5 кандидатів політичних наук. Вона є автором понад 100 наукових праць — монографій, навчальних посібників, статей у фахових наукових виданнях [27–29]. З вересня 2014 р. працює професором кафедри політичних наук Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова [30].

Професійне становлення на кафедрі в період із середини 1990-х — до 2014 рр. пройшов і доктор політичних наук, професор Ф. Барановський. У середовищі вітчизняних політологів він добре відомий як дослідник політологічних аспектів європейської інтеграції України, автор докторської дисертації [31], монографії [32] та низки статей [33–35] з цієї тематики. У вересні 2014 — серпні 2015 рр. Ф. Барановський працював на кафедрі міжнародної економіки Академії митної служби України (м. Дніпропетровськ), а з вересня 2015 року обіймає посаду завідувача кафедри політології та права Ніжинського державного університету імені Миколи Гоголя (м. Ніжин) [36].

Співробітники кафедри політології та міжнародних відносин здійснюють активні наукові дослідження у сфері функціонування та розвитку політичних інститутів і процесів, зокрема за такими темами, як проблеми модернізації політичної системи України, функціонування інститутів громадянського суспільства, євроінтеграційні процеси в Україні, гендерна рівність як чинник демократизації політичних інститутів України, формування та функціонування політичного класу. За час свого існування кафедра виконала 3 держбюджетні теми: ДН–06–04 «Теоретична стратегія модернізації політичної системи України в контексті сучасних інтеграційних процесів», ДН–49–07 «Теоретична модель розвитку громадянського суспільства в контексті сучасних

модернізаційних процесів політичної системи України» та ДН–30–10 «Теоретична модель формування і функціонування політичного класу в контексті сучасних модернізаційних процесів політичної системи України». Результати наукових досліджень професорсько-викладацького складу кафедри відображені в численних дисертаціях, монографіях і наукових статтях [37].

Зростання професіоналізму членів кафедри дозволило збільшити кількість напрямів наукової роботи і розпочати (у 2009 р.) видання збірника наукових праць за назвою «Політологічні записки», який став першим спеціалізованим фаховим виданням з політичних наук у регіоні. Збірник виходить двічі на рік, у ньому публікуються результати наукових досліджень з актуальних політологічних проблем сучасності (функціонування політичних інститутів і процесів, політичної культури та ідеології, модернізації політичної системи, геополітичних аспектів розвитку держави, інформаційної політики, глобалізації, міжнародних конфліктів тощо). За час існування «Політологічних записок» було підготовлено і видруковано 10 випусків [38–45].

Кафедра політології та міжнародних відносин СНУ ім. В. Даля регулярно проводить Всеукраїнську науково-практичну конференцію «Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку», на якій обговорюється політична проблематика в межах таких тематичних напрямів: модернізація інститутів влади як чинник підвищення ефективності політичної системи; трансформування ролі держави в умовах модернізації політичної системи; політичні партії як провідний суб'єкт демократизації політичної системи; сучасні тенденції формування стратегії та тактики виборчих кампаній в Україні; підвищення ефективності місцевого самоврядування як чинник політичної модернізації; розвиток інститутів громадянського суспільства як основного механізму самоорганізації соціальних суб'єктів; консолідація політичної еліти як передумова ефективного функціонування політичної системи суспільства [46]. Перша конференція відбулася в жовтні 2007 р. [47], і з того часу було проведено дев'ять конференцій за участю більше 400 науковців: докторів і кандидатів наук, фахівців-практиків, аспірантів і студентів з різних регіонів України. Традиційною для конференції була очна форма проведення. Але в 2014 і 2015 рр., внаслідок відірваності від основної матеріальної бази (викликані переїздом університету з Луганська у Сєвєродонецьк), колектив кафедри проводив конференцію дистанційно в онлайн режимі [46]. За підсумками конференції щороку видавалися збірники наукових праць [48–49].

У вересні 2015 р. на кафедрі політології та міжнародних відносин пройшов урочистий круглий стіл, присвячений 20-річному ювілею політологічної школи СНУ ім. В. Даля. До святкування долучилися студенти, професорсько-викладацький склад, а також випускники спеціальності «Політологія» [50].

У 2008 р. на кафедрі було відкрито аспірантуру за спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». За період з 2008 по 2014 рр. до аспірантури вступили 12 осіб, дев'ять з яких — випускники спеціальності «Політологія» СНУ ім. В. Даля.

Із жовтня 2008 р. по березень 2015 р. в університеті функціонувала спеціалізована вчена рада К 29.051.09 з правом прийняття до розгляду та проведення захистів дисертацій на здобуття наукового ступеня кандидата політичних наук за спеціальністю 23.00.02 «Політичні інститути та процеси». Очолювала спецраду доктор політичних наук, професор Г. Щедрова, заступником голови працювала доктор політичних наук, професор О. Новакова [51–53]. За час діяльності ради захищено більше 20 кандидатських дисертацій, автори яких дослідили питання функціонування громадянського суспільства в Україні [54–56], особливості електорального процесу [57–60], діяльності політичних партій [61–63] та інших політичних інститутів [64–66], формування політичної еліти [67–68] тощо [69–71]. Серед осіб, які успішно захистили дисертації, – 9 аспірантів та здобувачів кафедри політології та міжнародних відносин, у т. ч. викладачі та співробітники кафедри Г. Агафонова, Л. Павлова, К. Ірха (2010), Л. Літвін (2012).

Кафедра політології та міжнародних відносин співпрацює з низкою наукових та науково-освітніх закладів України. Зокрема, з Інститутом політичних і етнонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України. Співпраця виявилася в участі співробітників кафедри в конференціях, організованих ІПіЕНД ім. І. Ф. Кураса, участі у підготовці колективних монографій [16; 72], захисті докторських і кандидатських дисертацій співробітниками кафедри.

Угоду про співробітництво (у травні 2013 р.) було підписано між кафедрою політології та міжнародних відносин СНУ ім. В. Даля та кафедрами міжнародних відносин і політології та державного управління Чернівецького національного університету імені Юрія Федьковича. Угода передбачала організацію спільних наукових та навчально-методичних заходів: конференцій, тренінгових програм, семінарів, круглих столів, вебінарів, олімпіад тощо. Окрім того, студентам обох університетів надавалася можливість прослуховувати окремі навчальні курси із взаємним зарахуванням заліків та іспитів [73]. Подібні угоди в різний час були укладені з аналогічними кафедрами Дніпропетровського національного університету імені Олеся Гончара, Прикарпатського національного університету імені Василя Стефаника, Харківського національного університету імені В. Н. Каразіна [9].

Визнанням наукових заслуг і високого професійного рівня викладачів кафедри є те, що СНУ ім. В. Даля впродовж чотирьох років (2006–2010) визначався базовим для проведення II туру всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт зі спеціальності «Політологія» та II туру Всеукраїнської студентської олімпіади з дисципліни «Політологія» для студентів, для яких політологія не є фаховою дисципліною. Конкурсними комісіями були розглянуті наукові роботи 95 студентів з 30 вищих навчальних закладів України, а в олімпіаді взяли участь 254 студенти з 32 вищих навчальних закладів України [7].

Викладання навчальних дисциплін співробітниками кафедри політології та міжнародних відносин здійснюється на високому науково-методичному рівні з використанням навчально-методичних комплексів дистанційних курсів

інформаційного та інтерактивного рівнів. Співробітники кафедри є авторами/співавторами навчальних посібників «Політологія», «Основи політології», «Політичні партії: теорія та функціональні практики», «Політичне життя», «Політична система сучасної України», «Політичний процес», «Аналіз державної політики» [28–29; 72; 74–79], а також навчального енциклопедичного та короткого навчального словників-довідників з політології для студентів ВНЗ I–IV рівнів акредитації, словників-довідників «Сучасна політична лексика», «Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори)» та ін. [80–83]. У навчальному процесі запроваджено практику використання мультимедійних технологій. Для студентів спеціальності «Політологія» розроблено і видано інтерактивний підручник з дисципліни «Загальна теорія політики» [84].

Викладачі кафедри розробили та представили в електронну наукову бібліотеку університету більше 40 навчально-методичних комплексів дисциплін для дистанційного навчання студентів (НМКДКД). У системі дистанційного навчання MOODLE представлені всі дисципліни, які викладають співробітники кафедри політології та міжнародних відносин.

Професорсько-викладацький склад кафедри активно залучав до наукової роботи студентів-політологів: за останні 5 років ними були підготовлені та опубліковані понад 100 наукових статей та тез доповідей. Крім того, студенти були активними учасниками та займали призові місця на всеукраїнських наукових конкурсах та олімпіадах [85–86]. Не менш вагомими результатами продемонстрували молоді політологи СНУ ім. В. Даля у всеукраїнському конкурсі студентських наукових робіт з політичних наук, посівши, зокрема, перші місця у 2011 та 2013 рр., другі – у 2008 р. та 2013–2015 рр., третє місце – у 2008–2010 рр. [87–88].

Кафедра веде активну профорієнтаційну роботу. З метою пошуку талановитої молоді у березні 2012 р. в СНУ ім. В. Даля відбулася перша олімпіада з політології для учнів загальноосвітніх шкіл, в якій взяли участь 40 школярів Луганська й області [89]. Результатом профорієнтаційної роботи кафедри було те, що впродовж 2009–2012 рр. за спеціальністю «Політологія» ліцензійний обсяг місць був повністю вичерпаний.

Формуванню громадянської культури молоді сприяє робота студентського політичного клубу «Політика: XXI століття», який існує з часу створення кафедри. Науковим керівником клубу є кандидат політичних наук К. Ірха. За час існування клубу кілька поколінь студентів-політологів змогли зустрітися з провідними українськими політологами, державними та політичними діячами, політичними експертами, керівниками дипломатичних місій, представниками міжнародних організацій тощо [9, с. 22–23; 90].

У квітні 2013 р. на кафедрі було відкрито Центр політико-прикладних досліджень за напрямками діяльності політичний консалтинг, розроблення політичних стратегій, політичний моніторинг, організація та проведення тренінгових програм тощо.

1. Щодо вдосконалення освітнього процесу [Електронний ресурс] : наказ ректора СНУ ім. В. Даля № 40 від 15.10.2014. — Режим доступу: <http://sti.snu.edu.ua/?p=2582>. — Назва з екрана.
2. Про реорганізацію вищих навчальних закладів, що належать до сфери управління Міністерства освіти і науки, молоді та спорту [Електронний ресурс] : розпорядження Кабінету Міністрів України від 13.07.2011 № 707-р. — Режим доступу: <http://www.kmu.gov.ua/control/uk/card.prd?docid=244403040>. — Назва з екрана.
3. Для випускників СНУ ім. В. Даля пролунав останній дзвінок [Електронний ресурс] / Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://snu.edu.ua/?p=3777>. — Назва з екрана.
4. Східноукраїнський національний університет імені Даля повідомив про остаточне перенесення вишу з Луганська в Северодонецьк [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.ukrinform.ua/rubric-iac/1712021-luganskiy_universitet_ostatochno_pereihav_do_se_ve_rodonetka_1976315.html. — Назва з екрана.
5. Про організацію освітнього процесу у Східноукраїнському національному університеті імені Володимира Даля [Електронний ресурс] : наказ Міністерства освіти і науки України № 1132 від 06.10.2014. — Режим доступу: http://old.mon.gov.ua/files/normative/2014-10-08/2932/pmon_%201132_06102014.pdf. — Назва з екрана.
6. Ліцензія на надання освіти [Електронний ресурс] / Східноукраїнський національний університет ім. В. Даля. — Режим доступу: http://snu.edu.ua/?page_id=62. — Назва з екрана.
7. Щедрова Г. П. Історія кафедри: Кафедра політології та міжнародних відносин — надійний помічник у виборі майбутнього [Електронний ресурс] / Г. П. Щедрова. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/istoriya-kafedri>. — Назва з екрана.
8. Професорсько-викладацький склад кафедри [Електронний ресурс] / кафедра політології та міжнародних відносин Східноукраїнського національного університету ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?page=profesorsko-vikladatskij-sklad>. — Назва з екрана.
9. Ми — далівці. Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля / редкол.: О. Л. Голубенко (голова) [та ін.]. — К. : Логос Україна, 2010. — 311 с.
10. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство і соціальна, демократична, правова держава: становлення, функції, тенденції розвитку в сучасній Україні : дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Г. П. Щедрова ; Східноукр. держ. ун-т. — Луганськ, 1996. — 368 арк.
11. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство і соціальна, демократична, правова держава: становлення, функції, тенденції розвитку в сучасній Україні : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Г. П. Щедрова ; НАН України, Ін-т нац. відносин і політол. — К., 1996. — 35 с.
12. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство та політична культура: теоретичний і прикладний аспекти : монографія / Г. П. Щедрова. — Луганськ : Елтон-2, 2009. — 310 с.
13. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство, правова держава і політична свідомість громадян / Г. П. Щедрова. — К. : ВІПОЛ, 1994. — 112 с.
14. Щедрова Г. П. Громадянське суспільство: прагнення та реалії / Г. П. Щедрова // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. — К. : ІПіЕНД НАН України, 2004. — С. 234–246. (Серія «Політологія і етнологія» ; Вип. 25).
15. Щедрова Г. Громадянське суспільство: тенденції становлення і проблеми дослідження / Г. Щедрова // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. — К. : ІПіЕНД НАН України, 2002. — С. 14–16. (Серія «Політологія і етнологія» ; Вип. 20).
16. Громадянське суспільство в сучасній Україні: специфіка становлення, тенденції розвитку / Ф. Рудич [та ін.] ; заг. ред. Ф. Рудича ; Ін-т політ. і етнонац. дослідж. НАН України. — К. : Парлам. вид-во, 2006. — 412 с.
17. Щедрова Г. П. Формування політичної конкуренції еліт в сучасній Україні : монографія / Г. П. Щедрова, С. В. Щедрова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ : Елтон-2, 2013. — 303 с.
18. Щедрова Г. П. Політичні ризики модернізаційних змін у сучасній Україні / Г. П. Щедрова // Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. / ред. кол.: Г. П. Щедрова (гол.), Г. С. Агафонова, К. О. Ірха, Л. І. Павлова. — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. — С. 3–6.

19. Новакова О. В. Політична модернізація та розвиток демократичних процесів в сучасній Україні : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / О. В. Новакова ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. — К., 2007. — 31 с.
20. Мазур О. Г. Концептуалізація політичного режиму в умовах демократичної трансформації в Україні : автореф. дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / О. Г. Мазур ; Південноукр. нац. пед. ун-т ім. К. Д. Ушинського. — Одеса, 2015. — 30 с.
21. Мазур О. Г. Виборча система: генеза і сучасний політичний процес : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / О. Г. Мазур ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. — К., 2004. — 19 с.
22. Мазур О. Г. Концептуалізація політичного режиму в контексті сучасних трансформаційних процесів в Україні : [монографія] / О. Г. Мазур. — Луганськ : Елтон-2, 2014. — 404 с.
23. Мазур О. Г. До витоків виборчого процесу / О. Г. Мазур // Сучасна українська політика: політики і політологи про неї : наук. вид. — К. : Вид-во Укр. фін. Ін-ту менедж. і бізнесу, 1999. — С. 276–280.
24. Мазур О. Г. Модернізація виборчої системи як чинник вдосконалення суспільних відносин / О. Г. Мазур // Грані : наук.-теор. і громад.-політ. альм. — 2002. — № 26. — С. 125–127.
25. Мазур О. Г. Виборча система України: у пошуках оптимального варіанту / О. Г. Мазур // Нова політика. — 2001. — № 1. — С. 5–8.
26. Мазур О. Г. Інституційна складова демократичної трансформації сучасної України / О. Г. Мазур // Грані : наук.-теор. і громад.-політ. альм. — 2013. — № 5. — С. 137–141.
27. Новакова О. В. Прикладні аспекти політичного процесу. Технологія прийняття політичних рішень : [монографія] / О. В. Новакова. — Луганськ : Елтон-2, 2013. — 225 с.
28. Новакова О. В. Політичний процес: сутність, зміст та сучасні тенденції розвитку : [навч. посіб.] / О. В. Новакова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ : Елтон-2, 2010. — 244 с.
29. Новакова О. В. Аналіз державної політики : [навч. посіб.] / О. В. Новакова. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — 216 с.
30. Кафедра політичних наук: Новакова Олена Вікторівна [Електронний ресурс] / Нац. пед. ун-т ім. М. П. Драгоманова. — Режим доступу: <http://kpn.npu.edu.ua/index.php/golovna/kolektyv-kafedry/1-sklad-kafedri?showall=&start=6>. — Назва з екрана.
31. Барановський Ф. В. Становлення демократичної політичної системи та процес європейської інтеграції України: фактори взаємовпливу : дис. ... д-ра політ. наук : 23.00.02 / Ф. В. Барановський ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. — К., 2009. — 396 с.
32. Барановський Ф. В. Європейська інтеграція та демократичний розвиток України: концептуальний аналіз взаємовпливу : монографія / Ф. В. Барановський ; НАН України, Ін-т політ. і етнонац. дослідж. ім. І. Ф. Кураса. — Луганськ : Елтон-2, 2007. — 407 с.
33. Барановський Ф. Європа у пошуках ідентичності: висновки для України / Ф. Барановський // Політичний менеджмент : Укр. наук. журн. — 2007. — № 4. — С. 103–111.
34. Барановський Ф. Європейська інтеграція як елемент глобалізаційного розвитку / Ф. В. Барановський // Наук. зап. Ін-ту політ. і етнонац. дослідж. — 2004. — Вип. 25. — С. 181–192.
35. Барановський Ф. В. Громадянське суспільство та євроінтеграційні процеси / Ф. В. Барановський // Політологічні записки. — 2013. — № 2. — С. 27–35.
36. Наші випускники [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/nashi-vipuskniki>. — Назва з екрана.
37. Наукові праці професорсько-викладацького складу кафедри [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?page=naukov-prats-prof-vikl-skladu>. — Назва з екрана.
38. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 2. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2010. — 260 с.
39. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 3. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — 352 с.
40. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 4. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — 476 с.
41. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 1 (5). — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. — 372 с.

42. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 2 (6). — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2012. — 420 с.
43. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 1 (7). — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — 356 с.
44. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 2 (8). — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2013. — 227 с.
45. Політологічні записки : зб. наук. пр. Вип. 2 (10). — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. — 215 с.
46. VIII Всеукраїнська науково-практична інтернет-конференція запрошує до участі [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=31&cntnt01returnid=27>. — Назва з екрана.
47. В Луганске политологи обсуждали модернизацию политической системы Украины [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://www.citynews.net.ua/news/1630-v-luganske-politologi-obsuzhdali.html>. — Загл. с екрана.
48. Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. / ред. кол.: Г. П. Щедрова (гол.), Г. С. Агафонова, К. О. Ірха, Л. І. Павлова. — Северодонецьк : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. — 132 с.
49. Модернізація політичної системи сучасної України: стан та перспективи розвитку : зб. наук. пр. / ред. кол.: Г. П. Щедрова (гол.), О. В. Новакова, Ф. В. Барановський [та ін.]. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — 198 с.
50. Політологічна школа СНУ ім. В. Даля відсвяткувала 20-річчя [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=51&cntnt01returnid=27>. — Назва з екрана.
51. Про створення спеціалізованих вчених рад [Електронний ресурс] : постанова президії ВАК України від 08.10.2008 № 6–06/7. — Режим доступу: http://uazakon.com/documents/date_3w/pg_gnnlwm.htm. — Назва з екрана.
52. Про створення спеціалізованих вчених рад : постанова президії ВАК України від 10.10.2010 № 20–06/7 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://document.ua/pro-stvo-gennja-spezializovanih-vchenih-rad-5bpolitichni-nauk-doc56472.html>. — Назва з екрана.
53. Про затвердження рішень Атестаційної колегії Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України щодо діяльності спеціалізованих вчених рад від 1 березня 2013 року : наказ Міністерства освіти і науки, молоді та спорту України від 01.03.2013 № 310 [Електронний ресурс]. — Режим доступу: <http://old.mon.gov.ua/ua/activity/563/informatsiya-shchodo-zasidan-tarishen-atestatsijnoj-kolegiji>. — Назва з екрана.
54. Шаповалова А. М. Еволюція публічної природи самоврядної влади України в умовах впливу глобального громадянського суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / А. М. Шаповалова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2009. — 17 с.
55. Карчевська О. В. Інституціоналізація громадянського суспільства як чинник формування демократичної політичної стабільності в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / О. В. Карчевська ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2009. — 19 с.
56. Горovenko Л. М. Громадська думка як чинник політичної відповідальності в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Л. М. Горovenko ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2014. — 21 с.
57. Пилипенко Г. А. Електоральний процес у перехідних системах: технологічний аспект : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. А. Пилипенко ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2009. — 17 с.
58. Боринська О. Л. Роль виборів у процесі політичної трансформації пострадянських держав : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / О. Л. Боринська ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 21 с.
59. Суржко М. О. Удосконалення виборчої системи як чинник розвитку політичного представництва в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / М. О. Суржко ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2011. — 21 с.

60. Татарин А. Б. Парламентські та президентські виборчі кампанії на регіональному рівні в Україні: політологічний аспект : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / А. Б. Татарин ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2012. — 19 с.
61. Агафонова Г. С. Роль політичних партій центристського спрямування у створенні демократичної партійної системи в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. С. Агафонова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 21 с.
62. Моїсеєва А. С. Організаційні критерії функціонування політичних партій в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / А. С. Моїсеєва ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2009. — 19 с.
63. Максимець Б. В. Національно-демократичні партії України у виборчих кампаніях початку ХХІ століття : дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Б. В. Максимець ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2012. — 190 с.
64. Ірха К. О. Інститут політичної опозиції: світовий досвід та специфіка становлення в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / К. О. Ірха ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 20 с.
65. Павлова Л. І. Специфіка функціонування інституту парламентаризму в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Л. І. Павлова ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 22 с.
66. Літвін Л. А. Забезпечення гендерної рівності як чинник демократизації політичних інститутів України : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Л. А. Літвін ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2012. — 19 с.
67. Балацька О. Б. Формування інституту консолідації політичної еліти в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / О. Б. Балацька ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2010. — 20 с.
68. Остренко Є. І. Політичний клас як чинник державотворення в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Є. І. Остренко ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2011. — 20 с.
69. Безрук О. О. Політична мобільність в умовах демократичного транзиту в сучасній Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / О. О. Безрук ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2012. — 19 с.
70. Буканов Г. М. Політична інституціоналізація ліберально-демократичного руху в Україні : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / Г. М. Буканов ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2013. — 20 с.
71. Карачай В. А. Електронне врядування в Україні як інструмент демократизації суспільства : автореф. дис. ... канд. політ. наук : 23.00.02 / В. А. Карачай ; Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Луганськ, 2014. — 20 с.
72. Політична система сучасної України: Особливості становлення, тенденції розвитку : навч. посіб. / І. Ф. Курас, Ф. М. Рудич, Р. В. Балабан [та ін.] ; за ред. М. Ф. Рудича. — К. : Парлам. вид-во, 2002. — 327 с.
73. Луганськ — Чернівці: спільні ініціативи заради розвитку науки [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=13&cntnt01returnid=27> 30.05.2013. — Назва з екрана.
74. Політологія : навч. посіб. / Г. П. Щедрова, Ф. В. Барановський, О. В. Новакова [та ін.] ; за ред. Г. П. Щедрової. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. — 200 с.
75. Політологія : [навч. посіб.] / Г. П. Щедрова, Г. С. Агафонова, Ф. В. Барановський [та ін.] ; за ред. Г. П. Щедрової. — Луганськ : Ноулідж, 2011. — 312 с.
76. Політологія : навч. посіб. / Г. П. Щедрова [та ін.]. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2011. — 304 с.
77. Основи політології : навч. посіб. / Г. П. Щедрова [та ін.]. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2005. — 170 с.
78. Політичні партії: теорія та функціональні практики : [навч. посіб.] / О. В. Новакова [та ін.]. — Луганськ : Вид-во СНУ ім. В. Даля, 2014. — 338 с.

79. Політичне життя : [навч. посіб. для студ. вищ. навч. закл.] / М. Ф. Головатий, Е. А. Афонін, О. В. Новакова. — К. : Персонал, 2013. — 510 с.

80. Політологія : [навч. енцикл. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл.] / Г. П. Щедрова [та ін.] ; за наук. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2014. — 779 с.

81. Політологія: сучасні терміни і поняття : [короткий навч. слов.-довід. для студ. вищ. навч. закл.] / Я. Б. Турчин, Н. М. Хома, Г. П. Щедрова ; [наук. ред. Л. Д. Климанської, Я. Б. Турчин, Н. М. Хоми]. — Львів : Новий Світ-2000, 2014. — 516 с.

82. Сучасна політична лексика : [навч. енцикл. слов.-довід.] / [І. Я. Вдовичин, Л. Я. Угрин, Г. П. Щедрова, К. О. Ірха [та ін.] ; за наук. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2015. — 395 с.

83. Новітня політична лексика (неологізми, okazіоналізми та інші новотвори) : [навч. енцикл. слов.-довід.] / Г. П. Щедрова, Г. С. Агафонова, Л. А. Літвін [та ін.] ; заг. ред. Н. М. Хоми. — Львів : Новий Світ-2000, 2015. — 779 с.

84. Електронний мультимедійний підручник з дисципліни «Загальна теорія політики» для студентів напряму підготовки 6.030104 «Політологія» / Г. П. Щедрова, Г. С. Агафонова. — Луганськ, 2013.

85. Студенти Восточноукраїнського національного університету отримують нагороди за наукову діяльність [Електронний ресурс]. — Режим доступу: http://www.citynews.net.ua/news/627-studenty_vostochnoukrainskogo_nacionalnogo_universiteta_poluchajut_nagrady_za_nauchnuju_deyatelnost.html. — Назва з екрана.

86. СНУ ім. В. Даля втретє приймає учасників Всеукраїнської студентської олімпіади з політології [Електронний ресурс] / Східноукр. нац. ун-т ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://snu.edu.ua/?p=1797>. — Назва з екрана.

87. Наші досягнення [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?page=nashi-dosyagpenpuu>. — Назва з екрана.

88. Політологи СНУ ім. В. Даля здобули перемогу у Всеукраїнському науковому конкурсі [Електронний ресурс] / М-во освіти і науки України. — Режим доступу: <http://mon.gov.ua/user/novini/novini-oblastej/2015/03/27/politologi-snu-im.-v.dalya-zdobuli-peremogu-u-vseukrayinskomu-naukovomu-konkursi>. — Назва з екрана.

89. Осычнюк Н. В. Луганске выбрали лучших школьников-политологов [Електронний ресурс] / Н. Осычнюк. — Режим доступу: <http://www.citynews.net.ua/news/18133-v-luganske-vybrali-luchshih-shkolnikov-politologov.html>. — Назва з екрана.

90. Студенти-політологи обговорили політичну ситуацію в Україні [Електронний ресурс] / кафедра політол. та міжнар. відносин Східноукр. нац. ун-ту ім. В. Даля. — Режим доступу: <http://polit.esy.es/index.php?mact=News,cntnt01,detail,0&cntnt01articleid=5&cntnt01returnid=27>. — Назва з екрана.

Ужгородський національний університет. Точка відліку в історії кафедри політології — 1990 р., коли (23 листопада) було ухвалено відповідне рішення вченої ради Ужгородського державного університету і з'явився (7 грудня) наказ ректора УжДУ В. Сливки.

Упродовж 1990–1994 рр. кафедра діяла як самостійний, загальноуніверситетський підрозділ, розробляючи робочі та навчальні плани, створюючи необхідну навчально-методичну базу й забезпечуючи вивчення дисципліни «Політологія» студентами усіх факультетів університету. Початковим орієнтиром для методичної організації навчального процесу були розробки колег з провідних вишів України.

У 1994 р. кафедра стала структурним підрозділом історичного факультету [1, с. 43], продовжуючи викладання курсу «Політологія» на всіх факультетах університету. Одночасно було запроваджено спеціальні курси з політичної

ПОЛІТИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ

1991–2016

У двох томах

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ВИДАННЯ

Олег РАФАЛЬСЬКИЙ,
член-кореспондент НАН України
(голова)

Марія КАРМАЗІНА,
доктор політичних наук

Олександр МАЙБОРОДА,
доктор історичних наук

Микола МИХАЛЬЧЕНКО,
член-кореспондент НАН України

Фелікс РУДИЧ,
доктор філософських наук

Віктор ВОЙНАЛОВИЧ,
доктор політичних наук

Май ПАНЧУК,
доктор історичних наук

Віталій ПЕРЕВЕЗІЙ,
кандидат історичних наук

КИЇВ
ПАРЛАМЕНТСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
2016

ПОЛІТИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ

1991–2016

У двох томах

Том 1

ПОЛІТИЧНА НАУКА: ЗАХІДНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ Й УКРАЇНСЬКА СПЕЦИФІКА

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ ТОМУ

Олег РАФАЛЬСЬКИЙ,
член-кореспондент НАН України
(голова)

Марія КАРМАЗІНА,
доктор політичних наук

Олександр МАЙБОРОДА,
доктор історичних наук

КИЇВ
ПАРЛАМЕНТСЬКЕ ВИДАВНИЦТВО
2016

УДК 32-027.21(477)"1991/2016

ББК 66.1(4Укр)

П50

*Рекомендовано до друку
вченою радою Інституту політичних
і етніонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України
(протокол № ... від 2016 р.)*

**Відповідальний редактор і упорядник
М. Кармазіна,
доктор політичних наук**

П50 **Політична** наука в Україні. 1991–2016 : у 2 т. Т. 1. Політична наука: західні тренди розвитку й українська специфіка / НАН України, Ін-т політ. і етніонац. досліджень ім. І. Ф. Кураса ; редкол.: чл.-кор. НАН України О. Рафальський (голова), д-р політ. наук М. Кармазіна, д-р іст. наук О. Майборода ; автор передм. О. Рафальський ; відп. ред. і упоряд. М. Кармазіна. — К. : Парлам. вид-во, 2016. — 640 с.

ISBN 978-966-922-059-2

ISBN 978-966-922-060-8 (т. 1)

Перше в Україні видання, в якому аналізується процес становлення та розвитку політичної науки в Україні упродовж 1991–2016 рр. Матеріали першого тому знайомлять з історією дисципліни, особливостями розвитку її предметного поля, проблемами, пов'язаними зі специфікою категоріального апарату, а також теоретико-методологічними підходами до досліджень політичного в західних країнах. Окремо звертається увага на процес накопичення знань про політику та політичне на вітчизняних теренах у період з часу утворення України–Русі як держави й до 1991 р. Проаналізовано процес інституціоналізації політичної науки в Україні з моменту незалежнення наприкінці ХХ ст. й до сьогодення.

Для фахівців, викладачів і студентів, усіх, кого цікавить політична наука.

УДК 32-027.21(477)"1991/2016

ББК 66.1(4Укр)

ISBN 978-966-922-059-2

ISBN 978-966-922-060-8 (т. 1)

© Автори, 2016

© Інститут політичних і етніонаціональних досліджень ім. І. Ф. Кураса НАН України, 2016

ЗМІСТ

Передмова. Олег Рафальський	7
Розділ I. ПОЛІТИКА ЯК НАУКА	15
1. Історія дисципліни. <i>Марія Кармазіна</i>	17
2. Предметне поле політичної науки в сучасний період. <i>Антоніна Колодій</i>	44
3. Теоретико-методологічні підходи в політичних дослідженнях. <i>Наталія Ротар</i>	92
4. Понятійно-категоріальний апарат. <i>Марія Кармазіна</i>	140
Розділ II. ПОЛІТИЧНЕ ЗНАННЯ І ПОЛІТИЧНА ДУМКА В УКРАЇНІ В ІСТОРИЧНІЙ РЕТРОСПЕКТИВІ (X століття — 1991 рік)	153
1. Політична думка на вітчизняних теренах у домодерну добу (X — середина XVII століть). <i>В'ячеслав Яремчук</i>	155
2. Політичні ідеї та ідеали українців у період середини XVII — середини XIX століть. <i>Тетяна Бевз</i>	171
3. Політичні ідеї українських інтелектуалів середини XIX — початку XX століть. <i>Тетяна Бевз</i>	186
4. Політична проблематика у радянському суспільствознавстві (1922–1991). <i>Микола Михальченко</i>	200
5. Інтелектуально-політична українська альтернатива в роки побудови радянського комуністичного суспільства. <i>Станіслав Кульчицький</i>	216
6. Спроби українських інтелектуалів вийти за межі радянського комуністичного суспільства. <i>Станіслав Кульчицький</i>	252
7. Вклад представників української еміграції у розвиток політичного знання (1900–1991). <i>Тетяна Бевз</i>	278
8. Українське єврейство: політичні ідеї, орієнтири, настанови. <i>Олег Козерод</i>	299
9. Кримськотатарська політична думка: історична ретроспектива та сучасні реалії. <i>Гаяна Юксель</i>	318
Розділ III. ІНСТИТУЦІОНАЛІЗАЦІЯ ПОЛІТИЧНОЇ НАУКИ В УКРАЇНІ (1991–2016)	325
1. Академічна наука: становлення і розвиток дослідницьких установ та напрямів досліджень	327
Інститут політичних і етнонаціональних досліджень імені І. Ф. Кураса НАН України. <i>Олександр Майборода, Віталій Перевезій</i>	327
Інститут держави і права імені В. М. Корецького НАН України. <i>Ірина Кресіна</i>	349
Інститут світової економіки і міжнародних відносин НАН України (1991–2013). <i>Микола Горбатюк</i>	363

2. Політичні дослідження у Національному інституті стратегічних досліджень при Президентові України. <i>Сергій Янішевський</i>	381
3. Політична наука в університеті: становлення кафедр, розвиток дослідницьких і навчальних програм, наукових контактів та видавничої діяльності (1991–2016)	404
Деякі особливості інституціоналізації політичної науки у вищих навчальних закладах України: становлення кафедр та розвиток досліджень в галузі політичних наук. <i>Марія Кармазіна</i>	404
Дніпропетровський національний університет імені Олеся Гончара. <i>Віталій Кривошеїн</i>	411
Донецький національний університет. <i>Валентин Кокорський, Юрій Коваль</i>	425
Запорізький національний університет. <i>Максим Лепський, Євген Цокур</i>	428
Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка. <i>Олександр Рибцун</i>	432
Київський національний університет імені Тараса Шевченка. <i>Петро Шляхтун, Ганна Малкіна</i>	438
Львівський національний університет імені Івана Франка. <i>Анатолій Романюк</i>	451
Миколаївський національний університет імені В. О. Сухомлинського. <i>Наталія Ніколаєнко</i>	466
Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. <i>Ольга Бабкіна</i>	473
Національний університет «Києво-Могилянська академія». <i>Маргарита Чабанна</i>	483
Національний університет «Острозька академія». <i>Юрій Мацієвський</i>	502
Одеський національний університет імені І. І. Мечникова. <i>Василь Попков, Олег Хорошилов</i>	512
Прикарпатський національний університет імені Василя Стефаника. <i>Михайло Нагорняк</i>	525
Рівненський державний гуманітарний університет. <i>Максим Гон</i>	536
Східноєвропейський національний університет імені Лесі Українки. <i>Валерій Бортніков</i>	546
Східноукраїнський національний університет імені Володимира Даля. <i>Микола Горбатюк</i>	552
Ужгородський національний університет. <i>Маріан Токар</i>	562
Харківський національний університет імені В. Н. Каразіна. <i>Олександр Фісун</i>	569
Чернівецький національний університет імені Юрія Федьковича. <i>Наталія Ротар</i>	578
Чорноморський державний університет імені Петра Могили. <i>Микола Іванов</i>	602
4. Громадські організації експертів і аналітиків у галузі політики: загальна характеристика. <i>Марія Кармазіна</i>	609
5. Асоціація політичних наук України та Українська академія політичних наук: роль у розвитку політичної науки в Україні. <i>Микола Михальченко</i>	618
6. Національна періодика з політичних наук: питання інституціоналізації (1991–2015). <i>Юрій Ганжуров</i>	623

Наукове видання

**ПОЛІТИЧНА НАУКА В УКРАЇНІ.
1991–2016**

У двох томах

Том 1

**ПОЛІТИЧНА НАУКА: ЗАХІДНІ ТРЕНДИ РОЗВИТКУ
Й УКРАЇНСЬКА СПЕЦИФІКА**

Редактор *Т. Ю. Дяченко*

Коректори *Т. О. Маслюк, О. В. Томіна*

Технічне редагування та комп'ютерна верстка
Л. Ю. Тарнавська

Підписано до друку .2016.
Формат 70×100/16. Папір офс. Гарнітура PetersburgC.
Офс. друк. Ум. друк. арк. 51,6. Обл.-вид. арк. 49,7.
Тираж пр. Вид. № .

Державне підприємство
Видавництво Верховної Ради України
(Парламентське видавництво)
04053, м. Київ-53, Несторівський провулок, 4
Тел. 272-12-61, факс 272-10-18;
e-mail: radabook@gmail.com

Свідоцтво Держкомінформу України ДК № 2759 від 07.02.2007 р.

Віддруковано ТОВ «Друкарня "Бізнесполіграф"»
02094, м. Київ, вул. Віскозна, 8
Тел./факс: 503-00-45

Свідоцтво про внесення до Державного реєстру
ДК № 2715 від 07.12.2006 р.